



ДО
ОМБУДСМАНА
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Г-ЖА МАЯ МАНОЛОВА

СИГНАЛ

от

Асоциацията на професионалните географи и регионалисти (АПГР),
регистрирана като сдружение в обществена полза по Закона за юридическите лица
с нестопанска цел

**относно: предложение на МОН за три варианта за наваксване на учебното
съдържание по история, география и биология в VII клас**

Във връзка с чл.3, ал.2, т.11 от ЗПУО, че образованието е национален приоритет и се реализира в съответствие с принципа на ангажираност на държавата, общините и юридическите лица с нестопанска цел, работодателите, родителите и други заинтересовани страни и диалог между тях по въпросите на образованието, заявяваме своята позиция относно предлаганите от МОН три варианта за наваксване на учебното съдържание по история, география и биология в VII клас.

АПГР е сдружение, в което членуват над 1000 души, като над 80 % от тях са учители по география, история и/или биология в системата на българското образование.

На 4 август 2016 г. МОН публикува на своя сайт предложение за три възможни варианта за т.нар. „*наваксване* на учебно съдържание по история, география и биология“ за учениците, които ще са седми клас през 2016-17 и 2017-18 учебна година.

Съгласно ЗПУО тези ученици ще завършат основното си образование след VII клас, а не както е било предвидено по досега действалите учебни планове след VIII клас. Това налага ускорено усвояване на учебното съдържание за VII и VIII клас по посочените учебни предмети в рамките на една учебна година. За целта МОН предлага три варианта.

Според **първия вариант** учебното съдържание по тези три предмета ще се навакса чрез годишния хорариум от **34 часа по задължително избираема (ЗИП)**



или свободноизбираема (СИП) подготовка от училищния учебен план в VII клас. Предложението е той да се разпредели в 12 часа за история и цивилизация, 11 часа за география и икономика и 11 часа за биология и здравно образование.

Според **втория вариант** в училищния учебен план **в часовете за свободноизбираема подготовка (СИП) може да се заложи по един учебен час седмично (или 34 часа годишно) за всеки от трите предмета.**

Третият вариант предвижда годишното тематично разпределение по всеки от предметите да включва **преструктуриране на учебното съдържание** с цел изпълнение на учебната програма за VII клас, както и компенсиране на учебно съдържание чрез части от съответните учебни програми **за задължителна подготовка (ЗП)** в VIII клас, по усмотрение на учителите.

Според § 24, ал.2 от преходните и заключителните разпоредби на ЗПУО и §1, ал.2 и преходните и заключителните разпоредби на новата Наредба 4 от 30.11.2015г. за учебния план, завършването на обучението на учениците от сегашните VII и VI клас следва да стане по учебни планове, утвърдени въз основа на отменения Закон за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план и отменената Наредба № 6 от 2001 г. за разпределение на учебното време за достигане на общообразователния минимум по класове, етапи и степени на образование. Това според нас остава само добро пожелание, тъй като съгласно Приложението към чл. 3, чл. 3, 4, чл. 5, ал. 1 и 2, чл. 17, ал. 1 и § 2 на Наредба 6 от 2001г. **става въпрос за учебно съдържание по история и география, предвидено за изучаване в VIII клас с по 51 часа, а по биология - с 68 часа за задължителна подготовка (ЗП).** Нито един трите варианта на МОН не предвижда толкова часове.

В съобщението на МОН се говори и за компенсация на учебното съдържание, а точната формулировка би трябвало да бъде компресиране съпроводено с частично редуциране на материала, предвид различията в предложените три варианта. Следва да се отбележи, че избягването на точното диагностициране и назоваване на проблема от страна на МОН е изначална пречка за намирането на най-добро и прагматично решение на възникналия казус.

Според нас поне два от предложените варианти са методически несъстоятелни. В тази връзка сме депозирали в МОН и Комисията по образованието и науката на НС съвместно становище на АПГР, Българското историческо дружество и Сдружението на преподавателите по история в България, копие от което прилагаме.

Обръщаме се към Вас във връзка с твърдението в съобщението на МОН, че всеки от предложените варианти гарантира изпълнение на разпоредбите на ЗПУО и дава възможност учениците след VII клас да придобият компетентностите, които е предвидено да притежават при завършване на основно образование. Смятаме, че предложените от МОН варианти са юридически неиздържани, индикация за което е



представянето им под формата на циркулярно писмо, а не на заповед. Излагаме най-важните аргументи в подкрепа на тази теза.

Предлаганият първи вариант не е приемлив от нормативна гледна точка. Чл. 5. от Закона за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план определя, че **завършването на съответната степен на образование гарантира усвояването на общообразователния минимум**. Чл.12, ал.2 определя, **че общообразователният минимум за началния и прогимназиалния етап на основното образование е еднакъв и задължителен за всички видове училища**. Чл.15, ал.2 дефинира, че **постигането на общообразователния минимум се осигурява чрез задължителната подготовка**, а чл.6 на Наредба 6 от 2001г. допълва, че учебното време за задължителноизбираема подготовка осигурява условия за надграждане на общообразователния минимум. **Свободноизбираемата подготовка (СИП) не е обвързана нормативно с постигането на общообразователния минимум**. Нещо повече, съгласно чл. 15, ал.4, от Закона за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план **свободноизбираемата подготовка не е задължителна за учениците**. Освен това чрез предлаганото реструктуриране на учебното съдържание няма как да бъде достигнат нормативно изискуемият и унифициран общообразователен минимум. Дори и да се направят някакви опити в тази посока в отделните училища, по преценка на учителите ще отпаднат значителен брой различни теми от задължителното учебно съдържание за VII и VIII клас по всеки един от предметите. Като резултат придобитите компетентности от учениците в различни училища ще са различни. Общото между тях е, че само частично ще съответстват на предвидените за усвояване компетентности при завършване на основно образование. Всичко това важи принципно в още по-голяма степен и за третия предлаган вариант.

Единствено приемлив като брой допълнителни часове по всеки един от предметите (34 годишно или по един час седмично) е вторият вариант. Тяхното взимане и присъствието на учениците в тези часове обаче, както вече беше посочено, няма как да се гарантира под формата на СИП.

Смятаме за нарушение на нормативната уредба МОН да предлага три алтернативни варианта и да предоставя на учителите и директорите да избират един от тях. Това ще постави учениците от различните училища в неравностойно положение по отношение на броя часове, в които трябва да усвоят учебното съдържание предвидено досега за задължителна подготовка (ЗП) в VIII клас. По смисъла на чл.74, ал.2 от ЗПУО става въпрос за общо образование, което се осъществява в основната степен чрез обучение за придобиване на общообразователна подготовка. Съгласно чл. 80. ал.1 от ЗПУО тя е еднаква за всички видове училища и се придобива чрез изучаване на едни



и същи общообразователни учебни предмети и с един и същ брой учебни часове за всеки от тях, определени с държавния образователен стандарт за учебния план.

Чл. 88. ал.1 на ЗПУО и чл.5, ал.1 на Наредба 4 от 30.11.2015г. за учебния план определят, че **общообразователната подготовка се осъществява в задължителните часове**. В това отношение, както старата, отменена, но действаща по отношение на обучението на учениците в сегашния VII и VI клас нормативната уредба, така и новият закон и новите държавни образователни стандарти са категорични, че това може да става само чрез **еднакъв брой часове за задължителна подготовка**.

Уважаема г-жо Манолова,

На основание на посочение аргументи и с цел да се намери най-доброто прагматично и бързо решение на създалия се казус (преди началото на новата учебна година), във възможно най-пълно съответствие със старите и новите нормативни изисквания, разчитаме на Вашето съдействие.

Предлагаме да изпратите препоръка до МОН за **определяне на еднакъв брой часове** за изучаване на учебните предмети история, география и биология в VII клас през следващите две години. Най-добрият вариант според нас е това да стане с **допълнителни 34 часа годишно или по един учебен час седмично задължително избираема подготовка (ЗИП)** за всеки един от трите предмета, предназначени за усвояване на съответното учебно съдържание за VIII клас.

Основанията ни за това са прагматични и нормативно обосновани. Приложението към Наредба 6 от 2001 г. предвижда за ЗИП в VII клас точно 102 часа годишно или 3 часа седмично. Така ще бъдат спазени цитираните законови разпоредби, произтичащи от три основни принципа в системата на предучилищното и училищното образование – за **единна държавна образователна политика**, за **равен достъп до качествено образование** и за **равнопоставеност и недопускане на дискриминация** (чл. 3, ал.2, т.1, т.3 и т.4 на ЗПУО).

София, 23. 08. 2016 г.

Доц. д-р Марин Русев,
председател на Асоциацията на
професионалните географи и регионалисти

